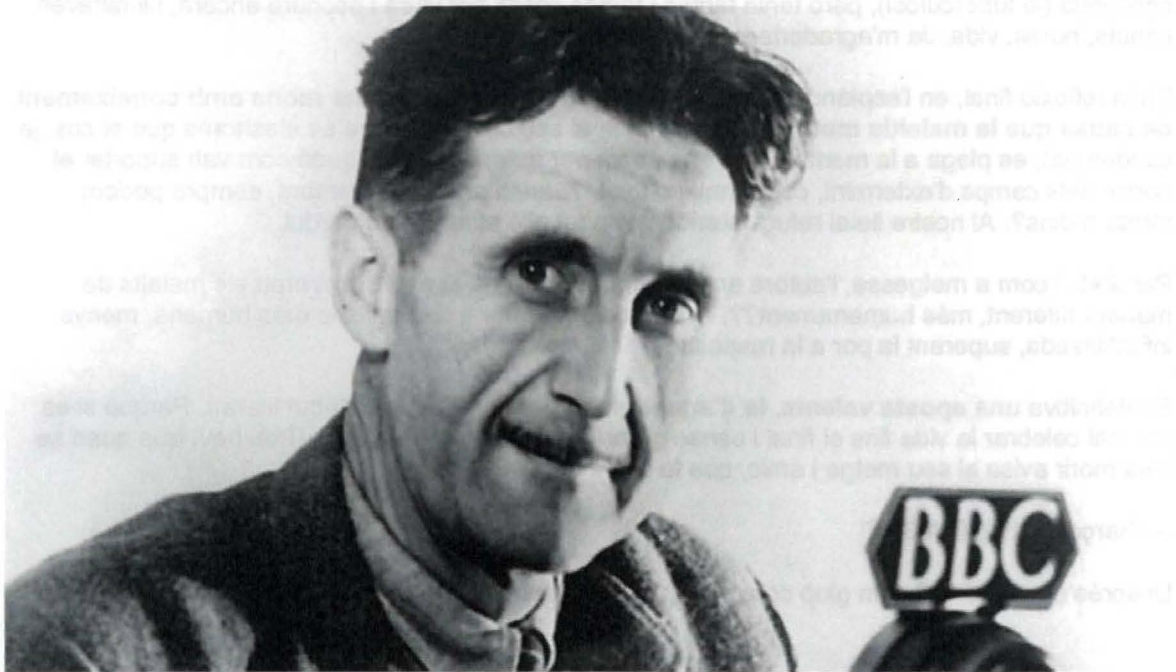

«La plaga blanca», escriure i consumir-se

L'obra d'Ada Klein ens parla de sis escriptors marcats per la tuberculosi. Tots van patir la malaltia amb un nexa comú: malgrat el sotrac, cap d'ells va perdre les ganes de viure i de continuar fent allò que més els hi agradava

George Orwell, autor d'"Homenatge a Catalunya"

Consumption. Així es com se'n deia en anglès la tuberculosi. En català, consumiment. És la paraula que descriu amb més exactitud què els passa, literalment, als malalts de tisi: s'aprimen molt, s'apaguen amb dolor i, després de l'empenyament inicial es resignen, es deprimeixen i desapareixen, totalment consumits.

Durant el primer terç del segle XX mig Europa tenia els pulmons malalts. Sense tractament efectiu, la majoria morien, els més afortunats en sanatoris que ara s'han convertit en refugis de muntanya. **El poeta i metge lleidatà Màrius Torres va morir tísic als 32 anys al sanatori de Puig d'Olena.** Durant la lectura de "La plaga blanca" -permeteu-me la lleialtat al meu origen- l'he tingut ben present, perquè ell tampoc va deixar d'escriure febrilment fins a la seva mort.

Hi ha molts aspectes que fan de "La plaga blanca" una rara però exquisida mostra d'orfebreria literària. L'autora va fer, prèviament, un exhaustiu treball de recerca de cada autor; **Éluard, Papasseit, Kafka, Mansfield, Txèkhov i Orwell.** No tant de la biografia, que ja està abundantment documentada, sinó de la manera com tots sis van enfrontar-se a la diagnosi del mal que, en la majoria dels casos, els va acabar matant. Tot seguit, **Klein Fortuny transcriu pensaments i vivències íntimes** que tots sis van escriure i que ens fan entendre molt millor com van viure la malaltia, entre febrades, recaigudes i hemoptisis (hemorràgies pulmonars) recurrents.

Les vivències dels escriptors passen per l'ull clínic, però compassiu i empàtic, de l'autora: des

del cretí Éluard, l'exemplar Papasseit, l'insuportable Kafka (al qui el seu amic Klopstock eutanasia caritativament) o d'una Mansfield que s'aferra a la vida com a un ferro roent, per citar-ne quatre.

L'autora se'ns adreça directament, ens fa reflexionar i no se n'està de pensar en veu alta. Aquest cop, parlant de la Katherine Mansfield:

?Me molesta aquest faltar fotografies de la dona en les quals rigui. No n'hi ha ni una. En totes sembla una nena (més plena i galta-rodona a les del principi; seca i xuclada a les del final), i esbossa un somriure trist, sembla que ho intenti. Aquest posat forçat em sembla injust perquè cap, cap com la Mansfield en ganes de viure. Diuen totes les biografies que ella estava amargada i torturava els qui l'envoltaven. Tenia vint-i-cinc anys i estava invalidada amb una malaltia severa crònica que la feia anar coixa quan la deixava aixecar (la gonorrea mal curada) i una altra que la consumia (la tuberculosi), però tenia tantes i tantes coses per viure i escriure encara, i li faltaven minuts, hores, vida. Ja m'agradaria veure-us-hi a vosaltres.?

En la reflexió final, en l'esplèndid PARÈNTESI, **Ada Klein Fortuny ens raona amb coneixement de causa que la malaltia mata**, que la natura fa el seu curs, però que és aleshores que el cos, ja condemnat, es plega a la ment. D'això en sabem per autors que expliquen com van suportar el horror dels camps d'extermini, com Frankl o Levi. ?Sense poder anar enfora, sempre podem tornar a dins?. Al nostre lleial refugi interior, quan tot allò altre ja s'ha perdut.

Per això, i com a metgessa, l'autora ens pregunta: ?ara que ja estem, mirareu els malalts de manera diferent, més humanament??. Potser caldrà tornar a la medicina més humana, menys infantilitzada, superant la por a la resposta.

En definitiva **una aposta valenta, la d'aquesta metgessa**, en el seu debut literari. Perquè si es pot, cal celebrar la vida fins el final i sense grans arguments. Com el gran Txèkhov, que quan se sent morir avisa el seu metge i amic, que fa que li duguin xampany:

--- Garçon, CHAMPAGNE!

Després de veure-se'l d'un glop comenta quant de temps feia que no en bevia. I es mor.